

СОЦІАЛЬНИЙ СУПРОВІД ВІЙСЬКОВОСЛУЖБОВЦІВ У ВІДНОВЛЕННІ ПСИХОСОЦІАЛЬНОГО ЗДОРОВ'Я

Михайлова Валентина

Полтавський національний педагогічний університет імені В. Г. Короленка

ababina80@gmail.com

Науковий керівник: Сайко Наталія

Військовослужбовці, які беруть участь у бойових діях або проходять службу у складних умовах, часто стикаються з серйозними психологічними та соціальними викликами. Повернення до мирного життя може бути складним через отримані травми, посттравматичний стресовий розлад (ПТСР), соціальну ізоляцію та труднощі у взаємодії з цивільним суспільством. Соціальний супровід є важливим елементом процесу реабілітації військовослужбовців, допомагаючи їм інтегруватися у суспільство та відновити психосоціальне здоров'я.

Виходячи із вищезазначеного, пріоритетним завданням на сьогодні є створення дієвого механізму здійснення соціального супроводу військовослужбовців. Соціальна підтримка військовослужбовців розглядається як поєднання належного матеріального забезпечення та здійснення соціального супроводу, що реалізується шляхом надання певних соціальних послуг, серед яких: соціальна адаптація військовослужбовців та членів їх сімей до військового життя; представництво інтересів військовослужбовців в органах державної влади; консультації військовослужбовців та членів їх сімей з питань реалізації належних їм пільг і гарантій; соціальної реабілітації та адаптації; підготовки військовослужбовців до цивільного життя після звільнення з військової служби тощо.

Зараз активно розробляються різні наукові підходи до реалізації соціального супроводу військовослужбовців. Психологічні аспекти адаптації військовослужбовців до цивільних умов, методи відновлення досліджуються сучасними науковцями В. Заїкою, А. Черновим, В. Лебедєвим у монографії «Повернення з війни» [3]. Основним методам подолання різних психічних розладів таких як, дезадаптація, бойовий стрес, посттравматичний синдром та інших присвячені роботи Л. Опанасенко [2]. Аналізуючи проблеми військових науковці О. Герасименко, І. Горбенко виділяють наступні кроки у реалізації соціального супроводу, що вплинуть на його ефективність. По-перше, це підготовка та запровадження діяльності соціальних працівників у військових частинах та посилення соціальної складової ТЦК та СП. По-друге, налагодження взаємодії посадових осіб військових частин, ТЦК та СП з органами державної влади, місцевого самоврядування, громадськими організаціями задля реалізації соціального супроводу, захисту їх інтересів та соціальної підтримки. Третім аспектом покращення ефективності соціального супроводу визначається необхідність вивчення досвіду таких країн, як США, Канади, Великої Британії та інших, які мають розроблені протоколи ведення соціального супроводу [5]. Група авторів О. Кокун, Н. Агаєв, І. Пішко, Н. Лозінська, В. Остапчук характеризують основні етапи організації системи

медико-психологічної реабілітації військовослужбовців, які страждають на посттравматичний стресовий розлад та розладами адаптації [1].

Науковиця Н. Сайко у статті «Соціальна робота з військовими та ветеранами російсько-української війни» конкретизує функції соціального працівника у роботі з військовими, підкреслює необхідність роботи соціальних працівників у мультидисциплінарних командах різних центрів, які займаються реабілітацією зазначеної категорії [6].

У нашому дослідженні ми б хотіли зосередитися на технологічних аспектах здійснення соціального супроводу військових.

Першим етапом у роботі з військовими, які перебувають у складних життєвих обставинах, можна визначити діагностичний, який включає виявлення військовослужбовців шляхом отримання особистих заяв або звернень, проведення відкритих зустрічей з військовими, повідомлення по телефонам, письмові звернення. Наступний етап – оцінювання потреб військовослужбовців у соціальних послугах. Це передбачає аналіз належності особи або сім'ї до вразливих груп населення, її складних життєвих обставин та визначення індивідуальних потреб особи або сім'ї, переліку та обсягу соціальних послуг, яких потребує особа або сім'я. Далі потрібно прийняти рішення про надання соціальних послуг, що включає направлення до суб'єкта для надання соціальних послуг, оцінку ефективності соціальних послуг.

Соціальні послуги військовослужбовцям та членам їх сімей надаються відповідно до державних стандартів соціальних послуг, затверджених Мінсоцполітики. Зміст та обсяг соціальної послуги для кожного її отримувача визначається індивідуально, залежно від його потреб і зазначається в індивідуальному плані надання соціальної послуги.

Особливу увагу слід приділити правилам спілкування з військовими, оскільки від цього залежить ефективність надання соціальних послуг у процесі соціального супроводу. Слід пам'ятати, що військові є звичайними людьми, тож у спілкуванні доречно дотримуватися загальних етичних правил, що допомагають створювати атмосферу довіри і взаємоповаги. Говорити доречно прямо, називаючи речі своїми іменами, не вдаючись до двозначних формулювань. Варто контролювати власні емоції, висловлювати їх потрібно від власного імені, не перекладаючи на інших. Висловлювання мають бути позбавлені власних оцінок, немає військових однакових, кожен іде своїм шляхом, тому безоцінкове ставлення це першочергова умова ефективності спілкування.

Соціальний супровід військовослужбовців є ключовим елементом у відновленні соціального функціонування. Комплексний підхід, що включає психологічну, медичну, соціальну та юридичну підтримку, допоможе військовим успішно адаптуватися до цивільного життя та подолати наслідки бойових дій.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Кокун О. М., Агаєв Н. А., Пішко І. О., Лозінська Н. С., Остапчук В. В. Психологічна робота з військовослужбовцями - учасниками АТО на етапі відновлення : метод. посіб. Київ : НДЦ ГП ЗСУ, 2017. 282 с.
2. Опанасенко Л. А. Психодіагностика психічних розладів та їх реабілітація Миколаїв : Іліон, 2018. 153 с.
3. Повернення з війни: соціально-психологічні особливості реадaptaції та ресоціалізації ветеранів і ветеранок до умов цивільного життя : колект. монографія / А. Чернов, В. Заїка, В. Лебедев та ін. Полтава : ПУЕТ, 2024. 249 с.
4. Сайко Н. О. Соціальна робота з військовими та ветеранами російсько-української війни. *Витоки педагогічної майстерності*. 2024. Вип. 34. С. 218–222.
5. Соціальний супровід військовослужбовців Збройних Сил України та членів їх сімей: практичні аспекти діяльності посадових осіб військових частин, територіальних центрів комплектування та соціальної підтримки : метод. посіб. / Герасименко О. В., Горбенко І. М., Деточка О. Д., Дембіцький В. М., Єфімова В. В., Калініченко Я. В., Камінська А. С., Куц С. В., Лагодзінський В. В., Мороз В. М., Панченко В. М., Рожков Є. О., Умеренкова Н. Ф., Шевчук О. В. Київ : НДЦ ГП ЗС України, 2023. 130 с.

АСПЕКТИ СОЦІАЛЬНОЇ РОБОТИ З ДІТЬМИ ПІД ЧАС ВІЙНИ

Міхеєва Оксана

Український державний університет імені Михайла Драгоманова,

Mixeeva2007@ukr.net

Постановка проблеми. Війна є одним із найсерйозніших викликів для суспільства, зокрема для дітей, які належать до найвразливішої категорії населення. Вони стикаються з рядом травматичних подій, внутрішнім переміщенням, втратою рідних, руйнуванням їхнього звичного середовища. Такі фактори призводять до психологічних розладів, соціальної ізоляції, проблем у навчанні та інтеграції в нові громади. Соціальна робота з дітьми під час війни потребує комплексного підходу, який має містити забезпечення базових потреб, соціально-психологічну підтримку, інтеграцію у нове середовище, відновлення довіри до суспільства. Важливим при цьому є налагодження співпраці державних і недержавних організацій, міжнародних структур, освітніх установ та волонтерських ініціатив.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Серед українських науковців, які вивчають технологічні аспекти соціальної роботи з дітьми є Р. Вайнола, О. Міхеєва, Л. Неїжпапа, Ж. Петрочко, М. Соляник, Н. Сайко

О. Караман та Л. Лопатіна, акцентують увагу на важливості корекційних програм для дітей, що включають ігрову терапію, арт-терапію та групові заняття.